

OTEVÍRÁNÍ PRAŽSKÉHO HRADU

Foto © 2023 Petr Nobileho

Pražský hrad je prastarým místem české státnosti. Tomáš Garrigue Masaryk ho nechal přebudovat na sídlo prezidenta republiky – symbol naší demokracie. Václav Havel na toto dědictví navázal a znovu ho otevřel všem občanům. Přál bych si, aby se Pražský hrad opět stal přátelským, otevřeným místem setkávání a domovem mnoha kulturních i společenských událostí, které budou podporovat a rozvíjet naši demokracii a pestrou občanskou společnost.

Petr Pavel, prezident České republiky

Otevíráme Pražský hrad! V první fázi to nemusí být nic, co by se muselo nějak náročně promýšlet. Lze to udělat hned. Stačí, aby se každá akce stala příležitostí k setkání. Přijďte! V našem domě jsme sice ještě nestačili dokonale uklidit, ale co na tom, jste nám vzácní. Setkáte se s historií, která se ukrývá ve zdech a hovoří. Je jí rozumět, protože je součástí naší paměti. Přijďte se posílit a osvěžit! U příležitosti výstavy Jiřího Štourače otevíráme Belveder. Jste zváni na krásnou vyhlídku na Prahu, na návštěvu antiky, renesance, Itálie. Přijďte na místo, kde se areál Pražského hradu s nebyvalou něžností spojuje s českou metropolí. Josef Pleskot, architekt

Královský letohrádek na Pražském hradě – Belveder. Italské slovo „belvedere“ označuje místo s krásnou vyhlídkou a v architektuře se jím označují stavby, které pěkný a daleký výhled umožňují. Stavba pražského Belvederu souvisí s habsburským panovníkem Ferdinandem I. (od roku 1526 českým králem, od roku 1556 císařem Svaté říše římské). Ferdinand slíbil českým stavům, že jeho stálou rezidencí bude Pražský hrad, což sice nedodržel, nicméně začal s jeho koncepční přestavbou. V roce 1534 získal panovník vinice za Jelením příkopem, které přičlenil k sídlu jako jeho zahradní součást. Šlo o společenskou část, určenou primárně k zábavě a potěšení, která měla spolu se starším královským hradem vytvořit nový císařský rezidenční celek reprezentující panovníka Svaté říše římské. Nejdůležitější stavbou v zahradách byl „palazzo in villa“ – náš Belveder, stavěný v letech 1538 až 1565 italskými sochaři a staviteli. Původní návrh (dřevěný model, podle nějž se stavělo) pocházel od ticinského mistra Paola della Stelly, jenž vedl stavbu od roku 1538 až do své

smrti v roce 1552. Stella se svými spolupracovníky také ozdobili letohrádek řadou reliéfů zobrazujících slavné antické náměty (hrdinské činy Herkula, Alexandra Makedonského, lásóna s Argonauty, trojského Aenea). Téměř hotová stavba se panovníkovi nakonec ale nelíbila, dva roky po Stellově smrti dal odstranit již provedené krovy a letohrádek byl dokončen zřejmě podle návrhu malíře a stavitele Pietra Ferrabosca s výraznou kýlovou střechou. Její měděná krytina byla původně natřena bílou a červenou barvou a ještě vyzdobena malovaným českým dvouocasým lvem. Na hřebenu střechy se navíc tyčily dvě kovové korouhve s císařskými orly. Fontánu před letohrádkem navrhl Ferdinandův dvorní malíř Francesco Terzio. Na přelomu 16. a 17. století využíval letohrádek Tycho Brahe, dánský astronom ve službách císaře Rudolfa II., jako observatoř a budově se pak říkalo *Matematický dům*. Roku 1838 Belveder opustila armáda a otevřela tím cestu k záměru českých stavů přeměnit letohrádek na síň slávy významných postav českých dějin. Státu ovšem chyběly finance, a tak přestavbu převzala

Společnost vlasteneckých přátel umění založená českými vlasteneckými šlechtici. Společnost oslovila dva bavorské umělce, malíře Christiana Rubena a architekta Bernharda Gruebera, z nichž první měl na starosti malovanou uměleckou výzdobu – čtrnáct výjevů z českých dějin – a druhý její architektonickou část. Renesanční letohrádek měl sice exteriér konvenující vznešenému záměru, nicméně interiéru se pro daný účel nehodil. Proto byla podle návrhu architekta Pietra Nobileho, c. a k. dvorního stavebního rady, ještě vybourána část přízemí a patra v severní části, aby se uvolnilo místo pro monumentální schodiště. Přestavbou sice Belveder ztratil podstatnou část své identity, ale náhradou byla česká architektura obohacena o nejkrásnější neoklasicistní schodišťovou halu, jež tvoří nástup k výstavním sálům.

Petr Kroupa, ředitel Odboru památkové péče KPR